

HANDLING ÖVER SÄKERHETSPRINCIPERNA

1. INLEDNING

Enligt förordningen om industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier (59/1999) skall verksamhetsidkaren redogöra sina säkerhetsprinciper för förebyggande av olyckor och samla dessa till en *handling över säkerhetsprinciperna*, om de mängder av farliga kemikalier i produktionsanläggningen som bestäms i förordningen överskrids.

I handlingen skall verksamhetsidkaren redogöra sina säkerhetsprinciper för förebyggande av storolyckor och andra olyckor. Handlingen skall upprättas genom att följa principerna i förordningen och med hänsyn till den risk för storolyckor och andra olyckor som föreligger i anläggningen.

Författningarna om handlingen grundar sig på Europeiska unionens råds direktiv 96/82/EG (Seveso II-direktivet). Förpliktelsen omfattar också flytgas, naturgas, explosiva varor och brännolja i oljeeldningsanläggningar.

2. BUNDENHET OCH GILTIGHET

Säkerhetsteknikcentralen (TUKES) ger denna anvisning med stöd av 135 § i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005).

Denna anvisning omfattar bestämmelserna om handlingen över säkerhetsprinciperna och anvisningar av TUKES som klargör kraven i förordningen (59/1999). Dessa anvisningar är inte bindande. Anvisningen innehåller också förklaringar om förordnandet av driftsövervakaren för kemikalier och dennes uppgifter. Anvisningarna kan också tillämpas på sådana produktionsanläggningar som inte omfattas av förpliktelsen att upprätta en särskild handling över säkerhetsprinciperna.

Denna anvisning gäller tills vidare, dock högst till den 31 oktober 2011, och ersätter TUKES-anvisningen K4-2000 av 28.2.2000.

3. YTTERLIGARE UPPGIFTER

Mera information om denna anvisning lämnas av TUKES, tfn 010 6052 000.

Anvisningen kan skrivas ut från TUKES webbplats www.tukes.fi. Anslutande lagstiftning finns på samma ställe.

Överdirektör

Seppo Ahvenainen

Direktör

Päivi Rantakoski

BILAGA

Handling över säkerhetsprinciperna

HANDLING ÖVER SÄKERHETSPRINCIPERNA

INNEHÅLL

sida

1. FÖRPLIKTELSE ATT UPPRÄTTA HANDLINGEN

2. HANDLINGENS INNEHÅLL

2.1 Allmänt

2.2 Organisation

2.3 Säkerhetsprinciper

a) Målsättning

b) Identifiering och bedömning av riskerna för storolyckor

c) Styrning

d) Hantering av ändringar

e) Planering inför nödsituationer (olyckor)

f) Resultatuppföljning (uppföljning av genomföring)

g) Utvärdering

1. FÖRPLIKTELSE ATT UPPRÄTTA HANDLINGEN

En verksamhetsidkare som bedriver omfattande industriell hantering och upplagring skall upprätta en handling över säkerhetsprinciperna, om den i 14 § förordningen om industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier (59/1999) fastställda summan av de relationstal som beräknats på grund av de mängder av kemikalier som finns i anläggningen överskrids. I handlingen redogörs säkerhetsprinciperna för förebyggande av storolyckor och andra olyckor.

Förpliktelsen gäller en del av omfattande produktionsanläggningar. De anläggningar som skall upprätta en säkerhetsrapport ger en redogörelse om sina säkerhetsprinciper som en del av rapporten.

Om säkerhetsprinciperna och handlingens innehåll stadgas i förordningens 21 § och bilaga III.

Vid grundläggning av en ny anläggning eller i fråga om ändringar för vilka krävs TUKES tillstånd, skall handlingen över säkerhetsprinciperna, ett sammandrag av den eller någon annan redogörelse om säkerhetsprinciperna för förebyggande av olyckor bifogas ansökan.

Verksamhetsidkaren skall utse en person som svarar för att principerna iakttas.

2. HANDLINGENS INNEHÅLL

2.1 Allmänt

I handlingen över säkerhetsprinciperna skall framställas med hänsyn till förebyggande av storolyckor och andra olyckor behövliga uppgifter om produktionsanläggningens säkerhetsprinciper.

Handlingen och de på grund av den utfärdade instruktionerna skall vara tillräckliga med beaktande av den risk för storolyckor och andra olyckor som föreligger i produktionsanläggningen.

2.2 Organisation

Av handlingen över säkerhetsprinciperna skall framgå namnen och ansvarsområdena för den person som är ansvarig för säkerhetsprinciperna och deras iakttagande samt för driftsövervakaren och andra personer som biträder ansvarspersonerna.

En person som svarar för säkerhetsprinciperna, driftsövervakaren och andra personer som biträder ansvarspersonerna skall utses och deras ansvarsområden skall fastställas skriftligt. Ansvarsområdena skall vara allmänt kända i anläggningen. Verksamhetsidkaren – den översta ledningen – är skyldig att säkerställa att personerna har möjlighet att handha sina uppgifter.

De ovan nämnda sakerna kan framställas genom organisationsschema, befattningsbeskrivning och andra motsvarande dokument.

Driftsövervakare

I samtliga produktionsanläggningar som bedriver omfattande industriell hantering och upplagring skall vara en person som känner till de stadganden och bestämmelser som gäller kemikalier (*driftsövervakare*). I anläggningen kan vara flera driftsövervakare; i stora industrianläggningar är detta oftast också nödvändigt.

Verksamhetsidkaren skall ha en uppdaterad förteckning över driftsövervakare. Förteckningen uppvisas vid besiktningar som utförs av TUKES – en separat anmälan om övervakare eller om byte av dem behöver dock inte sändas till TUKES.

Driftsövervakaren skall före utseendet avlägga ett kompetensprov vid TUKES eller i en av TUKES godkänd sakkunnig läroanstalt. Vid ikraftträdandet av denna anvisning är det endast TUKES som arrangerar dessa prov. Utöver ett avlagt prov gäller för driftsövervakaren inga formella kompetenskrav.

Person som svarar för säkerhetsprinciperna

I produktionsanläggningar skall vara en person som svarar för att verksamheten i produktionsanläggningen stämmer överens med de uppgjorda verksamhetsprinciperna på sådant sätt att säkerhetsverksamheten i anläggningen är planenlig och målinriktad och att de åtgärder som gäller förebyggande av olyckor baserar sig på identifiering av de risker som verksamheten medför.

För person som svarar för säkerhetsprinciperna gäller inga formella kompetenskrav.

Om ansvarspersonernas uppgifter

Den person som svarar för säkerhetsprinciperna och driftsövervakaren sörjer för att i anläggningen förfaras i enlighet med de stadganden, bestämmelser och tillståndsvillkor som gäller kemikalier. Verksamhetsidkaren bestämmer personernas ansvars- och arbetsfördelning. Namnen och ansvarsområdena för ansvarspersonen och driftsövervakare anges i handlingen.

Ansvarspersonens typiska uppgifter kunde särskilt vara

- ansvaret för utveckling, genomförande och upprätthållande av säkerhetsåtgärderna
- uppföljning av verkställandet av de mål som ställts upp med hänsyn till säkerheten

Ansvarspersonen och driftsövervakaren kan vara en och samma person.

Utbildning och instruktion

I handlingen över säkerhetsprinciperna skall framställas de metoder som används för att säkra en trygg verksamhet av anläggningens egen personal och av de personer som är varaktigt eller tillfälligt verksamma på anläggningens område.

2.3 Säkerhetsprinciper

Skriftliga säkerhetsprinciper för förebyggande av storolyckor bör upprättas och de bör innefatta de allmänna mål och handlingsprinciper som verksamhetsidkaren har ställt för att begränsa riskerna för storolyckor.

Av handlingen över säkerhetsprinciper skall framgå de säkerhetsprinciper som iakttas i produktionsanläggningen i fråga. Säkerhetsprinciperna skall innefatta de allmänna målen för säkerhetsverksamheten samt handlingsprinciperna för att uppnå dessa mål.

a) Målsättning

I handlingen över säkerhetsprinciperna skall framställas den allmänna målsättningen för hur säkerheten förbättras, enligt vilka ledningen förbinder sig att utveckla produktionsanläggningens verksamhet. Målsättningen preciseras som enskilda mål för vilka ställs en tidsfrist.

b) Identifiering och bedömning av riskerna för storolyckor

Beslut om och införande av lämpliga metoder så att riskerna för storolyckor vid normal eller onormal drift systematiskt kan identifieras samt bedömning av sannolikheten för och svårighetsgraden av sådana olyckshändelser

I handlingen över säkerhetsprinciperna beskrivs de metoder som verksamhetsledaren använder för att systematiskt identifiera farorna i samband med verksamheten och för bedömning av följderna.

Identifieringen och bedömningen av riskerna skall utöver planeringsskedet omfatta de risker som orsakas av den verksamma anläggningens teknik, mänskligt beteende och organisationens verksamhet.

c) Styrning

Beslut om och införande av metoder för samt instruktioner om hur arbetet kan bedrivas under säkra förhållanden, inbegripet underhåll av verksamheten, processer och utrustning samt tillfälliga driftavbrott

Med styrning avses metoder för produktionsanläggningens säkra drift och underhåll.

I handlingen över säkerhetsprinciperna beskrivs produktionsanläggningens

- instruktioner
- förhandsservice- och underhållssystem
- förfaranden som gäller arbetsstillstånd
- passerkontroll.

Instruktionerna skall innefatta

- anläggningens normala funktioner (process, lastning och lossning av kemikalier)
- säkra arbetsmetoder och användning av skyddsutrustning
- situationer som avviker från det normala (larm, nödstopp).

d) Hantering av ändringar

Beslut om och införande av metoder för planering av de ändringar som skall genomföras på befintliga installationer eller upplagsplatser eller för utformning av nya installationer, processer och upplagsplatser

I handlingen över säkerhetsprinciperna beskrivs de metoder som iakttas i anläggningen vid ändringar. I metoderna skall utöver bestående ändringar ingå tillfälliga och brådskande ändringar.

I metodbeskrivningen redogörs

- definitionen av begreppet ”ändring” i anläggningen och hurdana ändringar omfattas av metoderna (t.ex. ändringarna i anordningar, process, programvara)
- vem som är ansvarig för godkännandet av ändringar
- vem som genomför ändringarna (planering, byggande, besiktningar)
- grunder som iakttas i planering och placering av anordningar, rörsystem, byggnader och säkerhetssystem (lagstiftning, standarder, anvisningar, specifikationer osv.)
- bedömning av risker i samband med ändringar
- dokumentation av ändringar
- andra instruktioner i samband med ändringar (t.ex. vilka ändringar som kräver tillstånd eller anmälan till myndighet)
- information och utbildning i samband med ändringar.

e) Planering inför nödsituationer (olyckor)

Beslut om och införande av metoder som syftar till att identifiera förutsägbara nödsituationer genom systematisk analys samt till att utforma, pröva och revidera räddningsplanerna så att sådana nödsituationer skall kunna hanteras

Verksamhetsidkaren skall göra upp en intern räddningsplan (lagen 390/2005, 28 §; förordningen 59/1999, 16 och 27 §).

I handlingen över säkerhetsprinciperna beskrivs på vilket sätt

- den interna räddningsplanen förs à jour
- personalen hörs när den interna räddningsplanen görs upp.

f) Resultatuppföljning (uppföljning av genomföring)

Beslut om och införande av metoder som gör det möjligt att hela tiden utvärdera efterlevnanden av de mål som verksamhetsidkaren ställt upp inom ramen för åtgärdsprogrammet för förebyggande av storolyckor och av säkerhetssystemet samt införande av rutiner för undersökning och rättelse vid bristande efterlevnad. Dessa bör inbegripa rutiner för anmälan av storolyckor eller olyckstillbud, särskilt då det brustit i skyddsåtgärderna, undersökning av olyckshändelser och olyckstillbud samt uppföljning med hjälp av tidigare erfarenheter

Med resultatuppföljning avses bedömning av produktionsanläggningens säkerhetsnivå och uppföljning av hur säkerhetsmålen har uppfyllts.

I handlingen över säkerhetsprinciperna redogörs säkerhetsmål som gäller verksamheten.

Ytterligare framställs på vilket sätt verksamhetens säkerhetsnivå och uppfyllandet av säkerhetsmålen uppföljs.

För en effektiv uppföljning av målen krävs både förhands- och efterhandsmätare. Exempel på förhandsmätare är uppföljning av mängden av störningar, ”ordningsindex”,

säkerhetsutbildning eller säkerhetsinvesteringar. Exempel på efterhandsmätare är olyckor, läckage, antändningar, bränder och nära ögat-situationer.

g) Utvärdering

Beslut om och införande av metoder för systematisk och regelbunden utvärdering av åtgärdsprogrammet för förebyggande av storolyckor och av säkerhetssystemets effektivitet och lämplighet. En analys, dokumenterad av verksamhetens ledning, av resultatet av de fastställda åtgärderna, av säkerhetssystemet och dess uppdatering.

Verksamhetsidkaren skall regelbundet utvärdera om säkerhetsarrangemang är tillräckliga för att de ställda målen skall uppnås.

Lämpliga utvärderingsmetoder är interna inspektioner och av högre ledning utförda översyner. I vissa produktionsanläggningar kan det vara ändamålsenligt att ersätta dessa med andra regelbundet upprepade metoder att genomgå säkerhetsärendena. Sådana är t.ex. möten i vilka behandlas utvecklingen av mätare som uttrycker säkerheten, underhållets nivå eller resultaten av riskbedömningar och fastställs de behövliga reparationsåtgärderna.